

Keuzebegeleiding (LOB)

havo 3

2022 - 2023

CLD

Christelijk Lyceum Delft

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	2
2.	LoopbaanOriëntatie & -Begeleiding (LOB)	3
3.	Tijdpad	3
4.	Tweede Fase	4
5.	De verplichte vakken en keuzemogelijkheden	5
6.	Technasium	6
7.	Wat kan ik met mijn profiel?	7
8.	Veelgestelde vragen	8
	Bijlage: Vooropleidingseisen hoger onderwijs: van havo naar HBO	9

1. Voorwoord

Beste ouders/verzorgers en leerlingen uit klas 3,

Voor u en jullie ligt het 'blauwe boekje' over LoopbaanOriëntatie en Begeleiding (LOB) in havo 3 op het Christelijk Lyceum Delft. Dit boekje geeft informatie over de diverse keuzemogelijkheden en de belangrijkste veranderingen die er in de bovenbouw van de havo zijn. In november volgt het tweede 'blauwe boekje' met een toelichting op de verschillende vakken, zowel de vakken die kunnen worden gekozen als de vakken die alle leerlingen volgen.

Naast de inhoud van deze boekjes zal er over verschillende 'nieuwe' vakken voorlichting worden gegeven tijdens de gecombineerde leerling/ouderavond van **dinsdag 24 januari 2023**. Leerlingen en ouders kunnen zich een aantal weken voorafgaand aan deze avond via de ELO inschrijven.

Het is de bedoeling dat de inhoud van deze twee boekjes, samen met de toelichting van de decaan tijdens de twee voorlichtingsavonden in september en januari, voldoende houvast bieden om na het derde rapport in havo 3 een verantwoorde pakketkeuze voor de bovenbouw havo te kunnen maken.

Ter ondersteuning zal voor de meeste vakken door de betreffende docenten in maart een advies aan elke leerling worden uitgebracht over de kans om dat vak met succes in de bovenbouw te volgen. Dit advies wordt gebaseerd op de resultaten en de indrukken die de leerling in de derde klas op de docent heeft gemaakt.

Tijdens de mentorles begeleidt de mentor de leerlingen met hun keuze aan de hand van spellen, stellingen en informatie over de te kiezen mogelijkheden. Achterin dit boekje is een overzicht te vinden van de vakkenpakketeisen per vervolgopleiding. Naast kennis van wat er aan studiemogelijkheden in het hoger onderwijs is, worden leerlingen geconfronteerd met hun zelfbeeld: wie ben ik, wat interesseert me en wat vind ik belangrijk. Vragen waarvan het ook goed zou zijn als ze thuis ter sprake komen.

Het CLD hoopt dat zoveel mogelijk van onze leerlingen uiteindelijk een keus zullen maken waar zij achteraf geen spijt van hebben en die hen voorbereidt op een geslaagde toekomst op school en bij hun loopbaan daarna.

Veel succes met het maken van een keuze!

mw. D. (Daniëlle) Hartkamp, MA, MEd

Decaan havo

d.hartkamp@chrlyceumdelft.nl

2. LoopbaanOriëntatie & -Begeleiding (LOB)

Het Christelijk Lyceum Delft vindt het belangrijk dat ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte zijn van wat er op school gebeurt rond het decanaat. Een goede oriëntatie op mogelijke vervolgopleidingen en discussies over toekomstplannen moeten zowel op school als thuis plaatsvinden.

Daarom kunt u in het infobulletin meestal een stukje vinden over de LOB-activiteiten van het Christelijk Lyceum Delft. Er zal ook enkele keren per jaar een nieuwsbrief onder leerlingen verspreid worden waarin de activiteiten op het gebied van profiel- en studiekeuze onder de aandacht worden gebracht.

3. Tijdpad profielkeuzebegeleiding havo 3, 2022 - 2023

week 34 t/m week 37	Groepsvorming; kennismaken leerlingen met mentor en 'toekomst'; gesprekken van mentor met kleine groepjes leerlingen
week 37 dinsdag 13 september 2022	Kick-off keuzeprogramma deel 1 (profielkeuzeproces)
donderdag 15 september 2022	1 ^e voorlichtingsavond voor ouders (keuzebegeleiding + kennismaken mentor)
week 42	Toetsweek 1
week 43	Herfstvakantie
week 46 dinsdag 15 november 2022	Kick-off keuzeprogramma deel 2 (profielkeuzeproces)
week 49 vrijdag 9 december 2022	Laatste inleverdag stageadres
week 52 + week 1	Kerstvakantie
week 2 t/m 4 ma. 9/01/2023 - vr. 27/01/2023	Voorlichting door de vakdocent in de les over de inhoud van hun vak in de bovenbouw.
week 3 ma 16 di. 17, wo. 18, do. 19 januari 2023	Vorbereiding snuffelstage Snuffelstage
vrijdag 21 januari 2023	1 ^e t/m 4 ^{de} uur: evaluatie snuffelstage met mentorklas; uitwerken stageverslag
week 4 maandag 23 januari 2023 dinsdag 24 januari 2023	Inleveren stageverslag (= handelingsdeel)
	Vakkencarrousel (= voorlichting nieuwe vakken) samen met ouders op ouderavond (verplicht). Aanvang 19.00 uur
	Decaan gaat alle klassen langs voor algemene vragen
week 5 t/m 11	Invullen adviezen docenten in Magister
week 7 woensdag 15 februari 2023	Deadline voorlopige profiel- en vakkenkeuze in Zermelo
week 9	Voorjaarsvakantie
week 11 t/m 14	Keuzegesprekken van de leerling met de decaan;
week 13	Prognose- en rapportvergaderingen
week 17 & week 18	Meivakantie
week 19 en week 20 di. 9 mei 2023 & do. 11 mei 2023	Ouderavond met mentoren, docenten en/of decaan
week 21 woensdag 24 mei 2023 (vóór 08.30)	Deadline inleveren definitieve profiel- en vakkenkeuze bij mentor (uitdraai Zermelo met handtekening ouder)

4. De Tweede Fase

De opzet van de 2^e fase zoals die werd ingevoerd eind jaren 90 was om leerlingen actiever en zelfstandiger dan voorheen te laten leren, om recht te doen aan verschillen en om alle leerlingen een brede basis te geven. Naast kennis werd meer tijd ingeruimd voor het aanleren van vaardigheden als plannen, onderzoek doen, bronnen raadplegen, verslaglegging en presenteren. De samenstelling van het pakket bestaat uit een gemeenschappelijk deel van een aantal verplichte algemeen vormende vakken, uit een profieldeel van op elkaar afgestemde vakken m.b.t. de aansluiting op een vervolgopleiding en een vrij te kiezen deel.

De leerlingen moeten een van de vier profieldelen kiezen. Elk profieldeel omvat drie verplichte vakken. Voor het vierde profielvak kan uit een klein aantal mogelijkheden worden gekozen. In het (verplichte) vrije deel kiezen de leerlingen tenslotte nog een examenvak. Voor deze laatste twee keuzemogelijkheden heeft het CLD eigen beslissingen genomen.

Let op: indien een keuze roostertechnisch niet mogelijk is, zal naar een alternatief gezocht moeten worden!

5. De verplichte vakken en de keuzemogelijkheden

Overzicht profielen 4&5 havo

Gemeenschappelijk deel
Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Lichamelijke Opvoeding
Culturele en Kunstzinnige vorming (CKV)
Godsdienst

Profiel	C&M	E&M	N&G (T)	N&T (T)	Vrije deel
Verplicht profieldeel	Frans of Duits Geschiedenis Aardrijkskunde	Wiskunde A of B Geschiedenis Economie	Wiskunde A of B Scheikunde Biologie	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde	Informatica Natuur, Leven en Technologie (NLT) Natuurkunde Scheikunde Wiskunde A Wiskunde B Biologie Muziek Tekenen Geschiedenis Aardrijkskunde Economie Bedrijfseconomie Frans of Duits BSM
Één profielkeuzevak	- Frans - Duits - Tekenen - Muziek	- Aardrijkskunde - Bedrijfseconomie	NLT T: O&O	- Informatica - NLT T: O&O	
Één vak in het vrije deel	Zie schema	Zie schema	Zie schema	Zie schema	
Technasium			O&O als profielkeuzevak niet mogelijk in combinatie met NLT	O&O als profielkeuzevak niet mogelijk in combinatie met NLT	

Aanvullende eisen rondom keuzeprocess
- Voor wiskunde B moet het cijfer voor wiskunde minimaal een 6,5 zijn
- Voor BECO en biologie moet wiskunde een voldoende zijn
- Voor NLT moeten natuurkunde, scheikunde en biologie samen gemiddeld een 6 zijn en in die vakken maximaal één 5

N.B. Voorlichting over nieuwe vakken als natuur, leven & technologie (NLT), bedrijfseconomie, informatica en bewegen, sport & management (BSM) vindt voor de leerlingen en ouders op de voorlichtingsavond in januari plaats.

6. Technasium

- ⇒ Combinatie meesterproef en profielwerkstuk verplicht.
- ⇒ O&O als profielkeuzevak (is wettelijk toegestaan).
- ⇒ Combinatie NLT en O&O niet mogelijk.
- ⇒ O&O kan alleen worden gekozen binnen een N-profiel;
- ⇒ O&O kan alleen worden gekozen door leerlingen die in de onderbouw tot en met de derde klas het vak binnen het Technasium hebben gevolgd op het CLD of een andere school.

Natuur en gezondheid
Wiskunde A óf Wiskunde B
Scheikunde
Biologie

Natuur en gezondheid (één profielkeuzevak)
Onderzoek & Ontwerp

of

Natuur en techniek
Wiskunde B
Natuurkunde
Scheikunde

Natuur en techniek (één profielkeuzevak)
Onderzoek & Ontwerp

7. Wat kan ik met mijn profiel?

Mogelijke vervolgopleidingen en beroepen vanuit een bepaald profieldeel

Cultuur & Maatschappij

Dit profiel is bedoeld voor leerlingen die belangstelling hebben voor kunst, cultuur, maatschappelijke vakken, taal en rechten. Gedacht kan worden aan beroepen als leraar basis- of voortgezet onderwijs, maatschappelijk werker, reclamefotograaf, uitgever, journalist, illustrator, bibliothecaris, recreatiebegeleider.

Economie & Maatschappij

Dit profiel kan worden gekenschetst als 'dé weg naar het zakenleven'. Mensen die dit profiel kiezen zullen meestal terecht komen in banen die iets te maken hebben met economie, arbeid, recht en veiligheid. Gedacht kan worden aan beroepen als administrateur, functies bij een bank, commercieel medewerker, marketing manager, hoteldirecteur, Europees secretaresse, belastingadviseur.

Natuur & Gezondheid

Dit profiel bereidt voor op opleidingen die met gezondheidszorg en milieu te maken hebben. Gedacht kan worden aan de verpleging, laboratoriumwerk, milieukunde, landbouw en paramedische opleidingen zoals fysiotherapie.

Natuur & Techniek

Het profiel Natuur & Techniek is een exact profiel, dat voorbereidt op technische beroepsopleidingen. Beroepen waaraan gedacht kan worden zijn aannemer, chemisch analist, verkeersvlieger, IT-specialist, materiaaldeskundige, chemisch technoloog, fysisch geograaf, geoloog.

7. Veelgestelde vragen

- 1. Blijft mijn huidige klas intact?**
Nee, de 4de klassen worden opnieuw samengesteld.
- 2. Kom ik automatisch met mensen met dezelfde vakken in de klas?**
Nee, het kan, maar hoeft niet.
- 3. Kan ik vragen of ik bij een vriend (in) in de klas kom?**
Nee, daar kan geen rekening mee gehouden worden.
- 4. Kan ik in de 4de klas van klas wisselen?**
Nee, want de klassen zijn evenwichtig samengesteld.
- 5. Kan ik na 24 mei mijn profiel nog wijzigen?**
Heel soms, als het past, want na 24 mei begint de roostermaker direct met de indeling voor het volgende jaar. Je moet overigens wel een heel goede reden hebben.
- 6. Kan ik na het havo naar het vwo?**
Ja, een havodiploma geeft je toegang tot het vwo. Je stroomt dan in in 5 vwo. Je behoudt in principe hetzelfde profiel maar zult wel een vak extra moeten volgen. Op het vwo is een moderne vreemde taal (naast Engels) verplicht.
- 7. Mag ik een extra vak kiezen?**
Ja, als je een 7 gemiddeld staat voor alle vakken die je in de 4de klas zult hebben en als je een positief advies krijgt van je docenten. Houd er wel rekening mee dat een extra vak bijna altijd dubbelzettingen oplevert (met vaste vakken) en dat je gemiddeld drie uur meer lestijd hebt in de week. Denk dus goed na waaróm je voor een extra vak zou kiezen en of je die druk aan gaat kunnen.
- 8. Wordt het extra vak gewoon ingeroosterd?**
Nee, meestal niet. De decaan gaat aan het begin van het schooljaar kijken wat de mogelijkheden zijn en zorgt er dan voor dat het in je rooster komt te staan.
- 9. Mag ik met dat extra vak ook weer ophouden als het niet gaat?**
Nee, je mag er met hoge uitzondering aan het einde van de 4de klas mee stoppen. De eerste schoolweek is de enige week waarin je nog kunt aangeven dat je het vak toch niet wilt volgen, daarna blijft het in je rooster staan.
- 10. Kan ik in de 4de klas een vak wijzigen als het niet bevalt?**
Nee, dat kan niet. Je hebt in de derde klas je definitieve keuze gemaakt, na een heel uitgebreid keuzeprocess. We verwachten dan ook dat die keuze in mei weloverwogen is.

Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs Geldend van 01-09-2022 t/m heden

---

Bijlage B. Nadere vooropleidingseisen voor opleidingen van het hoger beroepsonderwijs

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

- NT*: profiel natuur en techniek
- NG*: profiel natuur en gezondheid
- EM*: profiel economie en maatschappij
- CM*: profiel cultuur en maatschappij
- be*: bedrijfseconomie
- biol*: biologie
- dutl*: Duitse taal en cultuur
- fatl*: Franse taal en cultuur
- econ*: economie
- m&o*: management en organisatie
- maw*: maatschappijwetenschappen
- o&o*: onderzoek & ontwerpen
- schk*: scheikunde
- nat*: natuurkunde
- nl*: natuur, leven & technologie
- wisA*: wiskunde A
- wisB*: wiskunde B
- 2^emvt*: tweede moderne 'vreemde' taal

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

- *: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding
- #: dit profiel geeft geen toelatingsrecht tot de betreffende opleiding, maar het instellingsbestuur kan bepalen dat de kandidaat die niet voldoet aan de nadere vooropleidingseisen, toch wordt ingeschreven, onder de voorwaarde dat blijkens een onderzoek wordt voldaan aan inhoudelijk daarmee vergelijkbare eisen.

3. Bachelorinstroom met havodiploma

Economie (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Accountancy	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Bedrijfskunde	*	*	*	*
B Business Innovation	*	*	*	*
B Business IT & Management	*	*	*	*

B Business Studies	*	*	*	*
B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	*	*	*	*
B Commerciële Economie	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Communicatie	*	*	*	wisA of wisB
B Creative Business	*	*	*	*
B European Studies	*	*	*	*
B Facility Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Finance & Control	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Finance, Tax and Advice	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Food and Business	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o of be
B Human Resource Management	*	*	*	*
B Integrale Veiligheidskunde	*	*	*	*
B International Business	*	*	*	econ of m&o of be of wisA of wisB
B Journalistiek	*	*	*	*
B Kunst en Economie	*	*	*	*
B Leisure & Events Management	*	*	*	econ of m&o of be
B Logistics Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
B Ondernemerschap & Retail Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
B Oriëntaalse Talen en Communicatie	*	*	*	*
B Tourism Management	*	*	*	econ of m&o of be

B Trend Research & Concept Creation in Lifestyle	*	*	*	*
B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Gedrag en maatschappij (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Pedagogiek	*	*	*	*
B Pedagogisch Management Kind en Educatie	*	*	*	*
B Sociaal Werk	*	*	*	*
B Social Work	*	*	*	*
B Sportkunde ¹	*	*	*	*
B Theologie	*	*	*	*
B Toegepaste Psychologie	*	*	*	wisA of wisB
B Vaktherapie ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Gezondheidszorg (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Farmakunde	*	*	*	*
B Gezondheid	*	*	*	*
B Huidtherapie	*	*	*	*
B Management in de Zorg ¹	*	*	*	*
B Medische Beeldvormende en Radiotherapeutische Technieken	*	*	*	wisA of wisB
B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
B Mondzorgkunde	*	*	*	*
B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
B Opleiding tot Oefentherapeut	*	*	*	*
B Opleiding tot Fysiotherapeut	*	*	*	*
B Opleiding tot Verpleegkundige	*	*	*	*
B Opleiding Podotherapie	*	*	*	*

B Opleiding voor Ergotherapie	*	*	*	*
B Opleiding voor Logopedie	*	*	*	*
B Optometrie	*	*	*	wisA of wisB
B Orthoptie	*	*	*	wisA of wisB
B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
B Tandprothetiek	*	*	*	*
B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk + (wisA of wisB)
B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Bedrijfskunde en Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bos- en Natuurbeheer	*	*	*	wisA of wisB
B Dier- en Veehouderij	*	*	schk	#
B Diermanagement	*	*	biol	#
B Food Innovation	*	*	*	*
B Food Commerce & Technology	*	*	*	wisA of wisB
B Forensisch Laboratoriumonderzoek	*	*	schk	(wisA of wisB) + schk
B Geo Media & Design	*	*	*	wisA of wisB
B International Development Management	*	*	*	*
B International Food & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Kust en Zee Management	*	*	*	wisA
B Land- en Watermanagement	*	*	schk	#
B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
B Management van de Leefomgeving	*	*	*	wisA of wisB
B Milieukunde	*	*	schk	#

B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
B Tuinbouw & Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
B Tuinbouw en Akkerbouw	*	*	schk	#
B Tuin- en Landschapsinrichting	*	*	*	*
B Voedingmiddelentechnologie	*	*	wisA+schk	#

Onderwijs (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Aardrijkskunde	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Algemene Economie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Bedrijfseconomie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Biologie	*	*	biol of nlt of o&o	biol of nlt of o&o
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Consumptieve Techniek I en II	*	*	*	*
B Docent Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Docent Dans ¹	*	*	*	*
B Docent en kennismanager Dienstverlening en Producten	*	*	*	*
B Docent en Kennismanager Groene Sector	*	*	*	*
B Docent Muziek ¹	*	*	*	*
B Docent Theater ¹	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits	dutl	dutl	dutl	dutl
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Economie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans	fatl	fatl	fatl	fatl
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Fries	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Geschiedenis	*	*	*	*

B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Gezondheidszorg en Welzijn	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst	*	*	*	*
B International Teacher Education for Primary Schools (ITEPs)	*	*	*	*
B International Teacher Education for Secondary Schools	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Islamgodsdienst	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding	*	*	*	*
B Learning and Development in Organisations	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Maatschappijleer	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Mens en Technologie	*	*	*	wisA of wisB
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Natuurkunde	*	nat of nlt	#	#
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Omgangskunde	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar Basisonderwijs	*	*	*	*
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT) / Bacheloropleiding tot Tolk NGT ²	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Pedagogiek	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Scheikunde	*	*	#	#
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Spaans	*	*	*	*
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Techniek	*	*	#	#
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het Technisch Beroepsonderwijs	*	*	*	wisA of wisB
B Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Wiskunde	*	wisB	wisB	wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [art 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

Recht (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B HBO – Rechten	*	*	*	*

B Sociaal-Juridische Dienstverlening	*	*	*	*
--------------------------------------	---	---	---	---

Taal en cultuur (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
B Cabaret ¹	*	*	*	*
B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
B Circus Arts ¹	*	*	*	*
B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
B Dans ¹	*	*	*	*
B Film en Televisie ¹	*	*	*	*
B Interdisciplinary Arts ¹	*	*	*	*
B Interior Design & Styling ¹	*	*	*	*
B Muziek ¹	*	*	*	*
B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
B Popular Culture ¹	*	*	*	*
B Theater ¹	*	*	*	*
B Vertaalacademie	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
B Vormgeving ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Techniek (instroom met havo-diploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Applied Data Science & Artificial Intelligence	*	*	*	WisA of WisB
B Applied Science	*	*	#	#
B Archeologie	*	*	*	*
B Automotive	*	nat of nlt of o&o	WisB + nat	#
B Aviation	*	*	*	#
B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB of nat
B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek	*	*	#	#
B Biomedische Technologie	*	nat of nlt of o&o	#	#

B Biotechnologie	*	*	#	#
B Bouwkunde	*	*	*	#
B Bouwtechnische Bedrijfskunde	*	*	*	#
B Built Environment	*	*	*	#
B Chemie	*	*	#	#
B Chemische Technologie	*	*	#	#
B Civiele Techniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Communication and Multimedia Design	*	*	*	wisA of wisB
B Creative Media and Game Technologies ¹	*	*	*	wisA of wisB
B Elektrotechniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Embedded Systems Engineering	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Engineering	*	*	*	#
B Fashion & Textile Technologies	*	*	*	wisA a of wisB
B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt of o&o	#	#
B HBO-ICT	*	*	*	*
B Industrieel Product Ontwerpen	*	nat of nlt of o&o	nat	#
B Informatica	*	*	*	*
B Logistics Engineering	*	*	*	#
B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Maritiem Officier ¹	*	wisB en nat	wisB en nat	wisB en nat
B Maritieme Techniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Mechatronica	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Mens en Techniek	*	*	*	#
B Milieukunde	*	*	schk	#
B Ocean Technology	*	nat of nlt of o&o	#	#
B Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
B Technische Bedrijfskunde	*	*	*	WisA of wisB
B Technische Informatica	*	*	wisB	wisB
B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt of o&o	#	#

B Toegepaste Wiskunde	*	*	wisB	wisB
B Watermanagement	*	*	*	#
B Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt of o&o	#	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet](#).

Sectoroverstijgend (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
B Global Project and Change Management	*	*	*	wisA of wisB

1. Associate degree-instroom met havodiploma

Economie (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Accountancy	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Bedrijfskunde	*	*	*	*
Ad Business IT & Management	*	*	*	*
Ad Business Studies Logistiek	*	*	*	*
Ad Commercieel Management	*	*	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Commerciële Economie	*	*	*	*
Ad Communicatie	*	*	*	*
Ad Creative Media Professional	*	*	*	*
Ad Crossmediale Communicatie	*	*	*	*
Ad E-commerce	*	*	*	*
Ad Eventmanager	*	*	*	*
Ad Facilitair Eventmanagement	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Facility Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Finance	*	*	*	*
Ad Finance & Control	*	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Food & Gastronomie	*	*	*	*
Ad Hotel Management	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o of be
Ad Human Resource Management	*	*	*	*
Ad Juridisch medewerker	*	*	*	*
Ad Leisure & Events Management	*	*	*	econ of m&o of be
Ad Logistics Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Logistiek en Economie	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Management	*	*	*	*
Ad Marketing Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	(econ of m&o of be) + (wisA of wisB)
Ad Ondernemen	*	*	*	*

Ad Ondernemerschap & Retail Management	econ of m&o of be	econ of m&o of be	*	econ of m&o of be
Ad Online Contentcreator	*	*	*	wisA of wisB
Ad Sales en Accountmanagement	*	*	*	*
Ad Tourism Management	*	*	*	econ of m&o of be

Gedrag en maatschappij (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn	*	*	*	*
Ad Health & Social Work	*	*	*	*
Ad Pastoraal Werk	*	*	*	*
Ad Pedagogisch Educatief Professional	*	*	*	*
Ad Pedagogisch Professional Kind en Educatie	*	*	*	*
Ad Service, Welzijn & Zorg	*	*	*	*
Ad Sociaal Financiële Dienstverlening	*	*	*	*
Ad Sociaal Werk	*	*	*	*
Ad Sociaal Werk in de Zorg	*	*	*	*
Ad Social Work	*	*	*	*
Ad Sport ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet. Gezondheidszorg \(instroom met havodiploma\)](#)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Management in de Zorg ¹	*	*	*	*
Ad Zorg en Technologie	*	*	*	*

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Bedrijfskunde en Agribusiness	*	*	*	wisA of wisB
Ad Dier- en Veehouderij	*	*	schk	#
Ad Diermanagement	*	*	biol	#
Ad Duurzaam Bodembeheer	*	*	schk	#
Ad Duurzame Watertechnologie	*	*	schk	#
Ad Educatie en Kennismanagement Groene Sector Bloemsierkunst	*	*	*	*

Ad Land- en Watermanagement	*	*	schk	#
Ad Melkveehouderij	*	*	schk	#
Ad Omgevingskunde	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Groene Sector	*	*	*	*
Ad Tuin- en Landschapsinrichting	*	*	*	*
Ad Tuinbouw en Akkerbouw	*	*	schk	#
Ad Tuinbouwmanagement	*	*	*	wisA of wisB
Ad Voedingsmiddelentechnologie	*	*	schk	(wisA of wisB) + schk

Onderwijs (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Didactisch Educatief Professional	*	*	*	*
Ad Educatief Professional Beroepsonderwijs	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Consumptieve Techniek I en II	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Gezondheidszorg en Welzijn	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Omgangskunde	*	*	*	*
Ad Onderwijsondersteuner Techniek	*	*	#	#
Ad Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs	*	*	*	wisA of wisB
Ad Pedagogisch Educatief Professional	*	*	*	*
Ad Schrijftolk	*	*	*	*

Taal en cultuur (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Arts & Crafts ¹	*	*	*	*
Ad Dans ¹	*	*	*	*
Ad Design	*	*	*	*
Ad Electronic Music ¹	*	*	*	*
Ad Interieurvormgever ¹	*	*	*	*
Ad Klassiek Ballet ¹	*	*	*	*
Ad Online Contentcreator	*	*	*	wisA of wisB
Ad Technische Productie ¹	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex [artikel 7.26](#) dan wel [artikel 7.26a van de wet. Techniek \(instroom met havodiploma\)](#)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad Bouwkunde	*	*	*	#
Ad Bouwmanagement	*	*	*	wisB
Ad Bouwtechnisch Medewerker	*	*	*	#
Ad Built Environment	*	*	*	wisA of wisB
Ad Civiele Techniek Projectvoorbereiding en -realisatie	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Constructeur Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Cybersecurity	*	*	*	*
Ad Data Analytics	*	*	*	*
Ad Digitale Techniek & Media	*	*	*	*
Ad Elektrotechniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Embedded Systems Engineering	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Elektrotechniek/Energietechniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Engineering	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Frontend Design & Development	*	*	*	*
Ad Gebouwbonden Installatietechniek	*	*	nat + wisB	nat + wisB
Ad ICT	*	*	*	*
Ad ICT & Telecommunicatie	*	*	wisB	wisB
Ad ICT Internet of Things	*	*	*	*
Ad ICT Service Management	*	*	*	*
Ad ICT-Beheer	*	*	*	*
Ad Industriële Automatisering	*	*	wisB	wisB
Ad Industriële Automatisering en Robotica	*	*	*	*
Ad Informatica	*	*	*	*
Ad Integraal Bouwmanagement	*	*	*	#
Ad IT Service Management	*	*	*	*
Ad Logistiek	*	*	*	*
Ad Logistiek Management	*	*	*	#
Ad Maintenance & Mechanics	*	nat of nlt of o&o	#	#

Ad Maritieme Techniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Mechatronica	*	(nat of nlt of o&o) + wisB	#	#
Ad Mechatronica in de Smart Industry	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Projectleider Techniek	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Smart Media Production	*	*	*	*
Ad Smart Technology	*	*	*	*
Ad Software Development	*	*	*	*
Ad Systeemspecialist Automotive	*	nat of nlt of o&o	#	#
Ad Technische Bedrijfskunde	*	*	*	wisA of wisB
Ad Technische Informatica	*	*	wisB	wisB
Ad Werktuigbouwkunde	*	nat of nlt of o&o	#	#

Sectoroverstijgend (instroom met havodiploma)

Opleidingen	NT	NG	EM	CM
Ad AD-ICT	*	*	*	*